

INHOUD:

I - De jongen	9
De kabouter	9
De wilde ganzen	14
De geruite doek.....	19
II - Akka van Kebnekaise.....	23
De avond.....	23
De nacht	30
't Ganzenspel.....	34
III - 't Leven van de wilde vogels.....	37
Op de boerderij.....	37
Vittskövle.....	40
In het klooster van Öved	45
IV - 't Huis Glimmingen.....	53
Zwarte en grijze ratten.....	53
De ooievaar.....	55
De rattenvanger	61
V - De grote kraanvogeldans op de Kullaberg.....	64
VI - In de regen	72
VII - Bij de beek van Ronneby.....	77
VIII - Karlskrona	85
IX - De reis naar Öland	93
De zuidpunt van Öland	96
X - De grote vlinder	104
XI - Het kleine Karelseiland	108
De storm.....	108

Het gevaar	110
Het helse hol	115
XII - Twee steden.....	119
De stad op de bodem van de zee	119
De levende stad	125
XIII - Hoe Småland geschapen werd.....	129
XIV - De aarden kruik	134
De roof	137
Het hutje	145
XV - De oude boerin	149
XVI - Van Taberg naar Huskvarna	158
XVII - Een geschiedenis uit Halland.....	162
XVIII - Het grote vogelmeer	179
Jarro, de wilde eend	179
De lokvogel	184
Het droogmaken van het meer	187
XIX - De voorspelling	192
XX – De flanellen jurk.....	197
XXI - De geschiedenis van Karr en Grauwvel.....	201
Karr	201
De vlucht van Grauwvel	204
Helpmij.....	209
XXII - De nonnen.....	213
De grote nonnenoorlog	217
De wraak	221
XXIII - In Närke	228

De avond voor de marktdag	230
Het kruien van het ijs	241
XXIV - De ijzerfabriek	245
XXV - Het broederdeel	257
De oude groevestad	257
De sage van de Falunmijn	260
XXVI - De overstroming	270
De zwanen in de Hjälstabaai	273
De nieuwe kettinghond	276
XXVII - In Uppsala	280
De student	280
Het lentefeest	285
Op de proef gesteld	290
XXVIII - Donsje	293
XXIX - Stockholm	299
XXX - Gorgo, de arend	304
In het rotsdal	304
In gevangenschap	309
XXXI - Over Gästrikland	314
De kostbare gordel	314
De dag van 't bos	316
XXXII - Een dag in Hälsingland	320
Een groot groen blad	320
De nieuwjaarsnacht van de dieren	322
XXXIII - Een morgen in Angermanland	331
Het brood	331

De bosbrand.....	333
XXXIV - In Lapland.....	337
De aankomst.....	340
Asa, het ganzenhoedstertje en de kleine Mads.....	342
De dood van kleine Mads.....	348
XXXV - Bij de Laplanders.....	350
XXXVI - Naar 't zuiden, naar 't zuiden.....	360
XXXVII - Wermeland.....	373
XXXVIII - De schat op de klippen.....	382
Op weg naar zee.....	382
Het geschenk van de wilde ganzen.....	384
XXXIX - Een groot landgoed.....	389
De oude en de jonge heer.....	389
XL - De reis naar Vemmenhög.....	399
XLI - 't Afscheid van de wilde ganzen.....	408

I - De jongen

De kabouter

Er was eens een jongen, die zo ongeveer veertien jaar oud was, lang en mager en met vlashaar. Hij was eigenlijk een deugniet: hij had 't meeste plezier in slapen en eten, en verder hield hij van kattenkwaad.

Nu was het een zondagmorgen, en de ouders van de jongen waren bezig zich klaar te maken om naar de kerk te gaan. De jongen zelf zat in zijn hemdsmouwen op de rand van de tafel, en dacht er aan hoe heerlijk 't was, dat vader en moeder allebei weggingen, zodat hij een paar uur lang zijn eigen baas zou zijn.

'Nu kan ik vaders geweer nemen en een beetje schieten, zonder dat iemand zich er mee hoeft te bemoeien,' zei hij in zichzelf.

Maar 't scheen wel, dat vader de gedachten van de jongen geraden had, want juist toen hij op de drempel stond, klaar om heen te gaan, bleef hij staan en keerde zich om.

'Nu je niet met moeder en mij mee naar de kerk wilt gaan,' zei hij, 'vind ik, dat je de preek ten minste wel hier thuis lezen kunt. Wil je me beloven, dat je dat doen zult?'

'Ja,' zei de jongen, 'dat kan ik wel doen.' En hij dacht natuurlijk, dat hij niet meer lezen zou, dan waar hij zin in had.

De jongen vond, dat hij moeder nooit zo voortvarend had gezien. In een wip was zij bij de boekenhanger, kreeg het prekenboek, en legde het klaar op de tafel bij het venster, opengeslagen bij de preek van de dag. Ze zocht in de bijbel de tekst van de preek op, en legde 't boek open naast het prekenboek. Toen trok zij de grote leunstoel bij de tafel, waarin anders niemand dan vader zitten mocht, en die 't vorige jaar op de verkoping in de pastorie van Vemmenhög was gekocht.

De jongen zat er op de tafelrand over te denken, dat moeder zich al te veel moeite gaf om de tafel in orde te maken, want dat hij niet van plan was meer dan één of twee bladzijden te lezen. Maar nu was het alweer, alsof vader dwars door hem heen kon kijken. Hij ging op de jongen toe en zei streng: 'Denk er nu om, dat je behoorlijk leest; want als we thuis komen, zal ik je elke bladzij overhoren, en als je wat overgeslagen hebt, kom je er niet gemakkelijk af.'

'De preek is veertien en een halve bladzij lang,' zei moeder, alsof ze de maat vol wou maken, 'je mag wel gauw gaan zitten lezen, als je hem uit wilt krijgen.'

Toen gingen zij eindelijk weg, en toen de jongen hen in de deur stond na te kijken vond hij, dat hij in de val gelopen was. 'Nu lopen ze er zich in te verheugen, dat zij 't zo mooi in orde gemaakt hebben, dat ik de hele tijd met mijn neus in die preek zitten moet, zolang ze weg zijn.'

Maar vader en moeder verheugden zich in 't geheel niet; integendeel, ze waren heel bedroefd. Hij was een arme keuterboer, en hun hoeve was niet veel groter dan een tuintje. Toen ze er in 't begin kwamen wonen, konden zij daar niet meer dan een varken en een paar kippen houden; maar ze waren bijzonder vlijtige en knappe mensen, en nu hadden ze én koeien, én ganzen. Het was hun buitengewoon goed gegaan, en ze zouden tevreden en blij naar de kerk zijn gewandeld, als ze niet over hun zoon hadden hoeven denken. De vader klaagde er over, dat hij traag en lui was. In school had hij niets willen leren, en hij was zo onbruikbaar, dat men hem ternauwernood de ganzen kon laten hoeden. En moeder kon niet ontkennen, dat dit waar was, maar zij was het meest bedroefd, omdat hij zo wild en akelig was, - hard tegen de dieren en boosaardig tegenover de mensen.

'God moge zijn boze wil breken, en hem een ander hart geven,' zei ze. 'Anders wordt hij een ongeluk voor zichzelf en de onzen.'

De jongen stond er lang over na te denken of hij de preek zou lezen of niet. Toen was hij met zichzelf overeengekomen, dat het 't beste was deze keer gehoorzaam te zijn. Hij ging in de grote leunstoel zitten, en begon te lezen. Maar toen hij een poosje lang de woorden halffluid gebrabbeld had, was het alsof hij slaap kreeg van dat gebrabbel, en hij merkte, dat hij knikkebolde.

Buiten was het heerlijk lenteweer. 't Was nog niet later in 't jaar dan de ^{ste} maart, maar de jongen woonde in de gemeente West Vemmenhög, heel in 't zuiden van Skåne, en daar was de lente al in volle gang. De bomen waren nog niet groen, maar alles stond fris en vol knoppen. Er was water in alle greppels, en het hoefblad stond in bloei aan de kant van de greppel. Al 't kreupelhout, dat op het stenen walletje om de akker groeide, was bruin en glanzend geworden. Het beukenbos in de verte stond als 't ware te zwellen, en werd ieder ogenblik dichter. De hemel was hoog en helder blauw. De huisdeur stond op een kier, zodat men in de kamer de leeuweriken hoorde zingen. De kippen en ganzen liepen in de tuin, en de koeien, die zelfs in de stal de lentelucht voelden, begonnen nu en dan te loeien.

De jongen las en knikkebolde, en streed tegen de slaap.

Neen, ik wil niet slapen, dacht hij, want dan kom ik er de hele morgen niet door.

Maar hoe dat nu kwam - hij sliep in.

Hij wist niet, of hij lang of kort geslapen had, maar hij werd wakker door een licht geruis achter hem. Op de vensterbank recht voor de jongen stond een spiegeltje, en daarin kon hij bijna de hele kamer zien. Juist toen nu de jongen het hoofd oplichtte, keek hij toevallig in de spiegel, en toen zag hij, dat de deksel van moeders kist openstond.

Nu had moeder een grote, zware, met ijzer beslagen eikenhouten kist, die nooit iemand anders dan zijzelf mocht opendoen. Daar bewaarde moeder alles, wat zij van haar moeder geërfd had, en waar zij bijzonder goed op paste. Daar lagen een paar ouderwetse boerinnenpakjes van rood laken met korte lijfjes en geplooiden rokken, en met kralen versierd borststuk. Daar waren gesteven witte hoofddoeken en zware zilveren broches en kettingen. De mensen wilden nu zoiets niet meer dragen, en moeder had er al vaak aan gedacht, die oude dingen weg te doen, maar zij had het niet over haar hart kunnen verkrijgen.

Nu zag de jongen in de spiegel heel duidelijk, dat het deksel van die kist open stond. Hij kon niet begrijpen hoe dat gekomen was, want moeder had de kist afgesloten, voor ze wegging. 't Zou moeder niet overkomen, dat zij de kist open liet, als hij alleen thuis was.

Hij vond het griezelig. Hij was bang, dat een dief de kamer was binnengesloopen. Hij durfde zich niet verroeren, maar zat stil in de spiegel te staren. Terwijl hij zo zat te wachten, tot de dief zich vertonen zou, begon hij er zich over te verwonderen, wat dat toch voor een schaduw was, die over de rand van de kist viel. Hij keek en keek, en kon zijn ogen bijna niet geloven. Maar wat in 't begin maar een schaduw was, werd al duidelijker, en hij merkte al gauw, dat het iets werkelijks was. 't Was niet meer of minder dan een kabouter, die als een ruiter te paard op de rand van de kist zat.

De jongen had wel over kabouters horen spreken, maar hij had nooit gedacht, dat zij zo klein konden zijn. Hij, die daar op de rand van de kist zat, was niet groter dan een handbreedte. Hij had een oud, rimpelig gezicht, zonder baard, en droeg een zwarte rok, korte broek en een zwarte hoed met brede rand. Hij was heel netjes en keurig met witte kant om hals en mouwen, gespen op de schoenen, en kousenbanden met rozetten dichtgeknoopt. Hij had uit de kist een geborduurd mutsje genomen, en zat zo aandachtig naar het ouderwetse werk te kijken, dat hij niet gemerkt had, dat de jongen wakker geworden was.

De jongen was heel verbaasd, toen hij de kabouter zag, maar zo erg bang werd hij niet. 't Was onmogelijk om bang voor iemand te worden, die zo klein was. En omdat de kabouter daar zo in gedachten verdiept zat, dat hij niets zag of hoorde, dacht de jongen, dat het grappig zou zijn hem een

poets te spelen: hem in de kist te duwen, en de deksel dicht te klappen, of zoiets.

Maar de jongen was toch niet zo moedig, dat hij de kabouter durfde aan te raken met zijn handen; hij keek in de kamer rond naar iets, waar hij hem een stootje mee geven kon. Hij liet zijn ogen van de klaptafel naar de kachel gaan, en van de kachel naar de klaptafel. Hij keek naar de pannen en de koffiekkan, die op een plank naast de kachel stonden, naar de waterremmer bij de deur, en naar lepels, en messen, en vorken, en schalen, en borden, die door de halfopen kastdeur te zien waren. Hij keek op naar Vaders geweer, dat aan de wand naast de portretten van de Deense koningsfamilie hing, en naar de geraniums en fuchsia's, die in 't venster bloeiden. Eindelijk viel zijn oog op een oud vlindernet, dat aan het kozijn hing.

Nauwelijks had hij het net in het oog gekregen, of hij trok het naar zich toe, sprong op, en zwaaide het over de kant van de kist. En hij was zelf verbaasd, dat het hem zo meeliep. Hij begreep bijna niet, hoe hij dat klaar gespeeld had, maar hij had werkelijk de kabouter gevangen. De stumper lag onder in het lange net, met het hoofd naar beneden, en kon niet naar boven komen.

Eerst wist de jongen helemaal niet, wat hij met zijn vangst beginnen zou. Hij vond het alleen vermakelijk het net heen en weer te zwaaien, zodat de kabouter geen gelegenheid zou hebben naar boven te kruipen.

De kabouter begon te praten, en smeekte zo innig om vrij te komen. Hij had hun zoveel jaren lang goed gedaan, en was een betere behandeling waard. Als de jongen hem nu losliet, zou hij hem een oude rijksdaalder geven en een zilveren lepel en een gouden munt, zo groot als de kast van zijn vaders horloge.

De jongen vond niet, dat dit bod groot genoeg was, maar het was hem zo gegaan - nu hij de kabouter in zijn macht had - was hij bang voor hem geworden. Hij merkte, dat hij met iets vreemds en griezels in aanraking gekomen was, en hij was maar blij, dat hij van dat duivelse gedoe weer afkomen kon.

Hij ging daarom dadelijk op de koop in, en hield het net stil, zodat de kabouter er uit kruipen kon. Maar toen die er bijna uitgekropen was, viel het de jongen in, dat hij grotere schatten had moeten bedingen, en alle mogelijke heerlijkheden. Ten minste had hij dit moeten bedingen, dat de kabouter hem de preek in 't hoofd zou toveren.

Wat was ik dom, dat ik hem vrij liet,' dacht hij, en hij begon het net te schudden, opdat de kabouter weer naar beneden zou vallen.

Maar op hetzelfde ogenblik, dat de jongen dat deed, kreeg hij zo'n vreselij-

ke oorvijs, dat hij meende, dat zijn hoofd in stukken zou springen. Hij vloog eerst tegen de ene wand, en toen tegen de andere, en eindelijk viel hij op de grond, en bleef daar bewusteloos liggen.

Toen hij weer bijkwam, was hij alleen in de kamer. Hij zag geen spoor meer van de kabouter. De deksel van de kist was gesloten, en het net hing weer op zijn gewone plaats in het venster. Als hij niet gevoeld had, hoe zijn rechterwang gloeide van de oorvijs, zou hij in de verzoeking gekomen zijn te geloven, dat alles maar een droom geweest was.

Vader en Moeder zullen in alle geval wel beweren, dat het niet anders geweest is, dacht hij. Zij zullen wel niets van de preek willen aftrekken om de kabouter. Het is het beste, dat ik maar gauw ga zitten lezen.

Maar toen hij nu naar de tafel ging, merkte hij wat wonderlijks op. De kamer kon toch niet gegroeid zijn! Maar hoe kwam het dan, dat hij zoveel meer stappen moest doen dan gewoonlijk om bij de tafel te komen? En wat bezielde de stoel? Die zag er niet groter uit dan zojuist. Maar hij moest eerst op de sporten tussen de poten klimmen en dan verder klauteren om op de zitting te komen. En 't ging al net zo met de tafel. Hij kon niet over het blad van de tafel heen kijken, zonder op de leuning van de stoel te klimmen.

'Wat in de wereld is dat toch!' zei de jongen. 'Ik geloof, dat de kabouter de leuningstoel en de tafel en de hele kamer betoverd heeft.'

't Prekenboek lag op de tafel, en schijnbaar was het precies als anders, maar daar moest toch ook iets aan mankeren, want hij kon er geen woord in lezen, zonder gewoon weg op het boek te gaan staan.

Hij las een paar regels, maar toen keek hij toevallig op. Daardoor viel zijn oog op de spiegel, en toen riep hij hardop: 'Kijk, daar is er nog een!'

Want in de spiegel zag hij duidelijk een klein, klein kaboutertje, gekleed met een slaapmutsje en een leren broek aan. 'Die is precies gekleed als ik,' zei de jongen, en sloeg de handen in elkaar van verbazing. Maar toen zag hij, dat de kabouter in de spiegel hetzelfde deed.

Toen begon hij zich aan zijn haren te trekken en zich in de armen te knijpen en rond te draaien, en ogenblikkelijk deed hij daar in de spiegel het hem na.

De jongen sprong een paar keer rond, om te zien of er een of ander klein kereltje achter hem stond. Maar hij vond niemand - en toen begon hij van schrik te beven. Want nu begreep hij, dat de kabouter hem betoverd had, en dat de kabouter, die hij daar in de spiegel zag, niemand anders was dan hijzelf.

De wilde ganzen

De jongen kon maar niet geloven, dat hij in een kabouter veranderd was.

't Is zeker maar een droom - of verbeelding, dacht hij. Als ik even wacht, word ik wel weer een mens.

Hij ging voor de spiegel staan, en sloot de ogen. Hij opende ze eerst na een paar minuten, en verwachtte toen, dat het weer over zou zijn. Maar dat was niet zo: hij was en bleef even klein. Overigens was hij precies, zoals hij geweest was. Het lichte vlashaar en de zomersproeten op neus en lippen, de lappen op zijn leren broek en de stoppen in zijn kousen, alles was precies eender; alleen was alles kleiner geworden.

Nee, stil te staan en te wachten tot het overging, dat diende nergens voor; dat merkte hij wel. Hij moest wat anders proberen. En het verstandigste wat hij doen kon, was, meende hij, de kabouter op te zoeken en zich met hem te verzoenen.

Hij sprong op de grond, en begon te zoeken. Hij keek achter stoelen en kasten, en onder de slaapsofa, en in de oven. Hij kroop zelfs in een paar rattengaten, maar hij kon de kabouter niet vinden.

Onder het zoeken schreide hij en smeekte, en beloofde alle mogelijke dingen. Hij zou nooit weer zijn woord breken tegenover iemand, nooit zou hij weer ondeugend zijn, nooit weer slapen onder de preek. Als hij maar weer een mens mocht worden, zou hij zo'n beste, lieve, gehoorzame jongen zijn. Maar wat hij ook beloofde, het hielp hem geen zier.

Opeens kwam het hem in de gedachte, dat hij moeder had horen zeggen, dat 't kleine volkje gewoonlijk in de koestal woonde, en hij besloot dadelijk daarheen te gaan, om te zien of hij daar de kabouter niet kon vinden.

't Was een geluk, dat de huisdeur op een kier stond, want hij zou niet bij het slot hebben kunnen komen om die open te doen. Maar nu kwam hij er zonder bezwaar door.

Toen hij in de gang kwam, keek hij rond naar zijn klompen, want in de kamer had hij natuurlijk op kousen gelopen. Hij dacht er met verwondering over, hoe hij zich redden zou met die grote, lompe klompen, maar op 't zelfde ogenblik zag hij een paar kleine klompjes op de drempel staan. Toen hij merkte, dat de kabouter zo zorgvuldig geweest was, dat hij zelfs zijn klompen veranderd had, werd hij nog angstiger. 't Scheen wel de bedoeling te zijn, dat al dit akelige lang zou duren.

Op de oude eikenhouten plank, die voor de gangdeur lag, sprong een mus rond. Nauwelijks kreeg hij de jongen in 't oog, of hij riep: 'Tiliet! tiliet! Kijk eens naar Niels de ganzenjongen! Kijk eens naar klein Duimpje! Kijk eens

naar Niels Holgersson, klein Duimpje!

Dadelijk keken de ganzen en de kippen naar de jongen, en daar begon een geweldig gekakel: 'Kukeleku!' kraaide de haan, 'dat is zijn verdiende loon. Kukeleku! hij heeft mij aan mijn kam getrokken!'

'Ka, ka, ka! Dat is zijn verdiende loon!' riepen de kippen, en dat riepen ze maar aldoor.

De ganzen liepen naar elkaar toe, staken de koppen bij elkaar en vroegen: 'Wie kan dat gedaan hebben? Wie kan dat gedaan hebben?'

Maar het vreemdste van alles was, dat de jongen verstond wat ze zeiden. Hij was zo verbaasd, dat hij op het stoepje bleef staan luisteren.

'Dat komt zeker, omdat ik in een kabouter ben veranderd,' zei hij. 'Daarom zeker versta ik nu de taal van de vogels.' Hij vond het onuitstaanbaar, dat de kippen maar niet ophielden te roepen, dat het zijn verdiende loon was. Hij gooide ze met een steen en riep. 'Houdt je stil, schooiers!'

Maar hij had er niet aan gedacht, dat hij niet meer zo was, dat de kippen bang voor hem hoefden te wezen. De hele troep kippen rende op hem toe, ging om hem heen staan en riep: 'Ka, ka, ka! dat is je verdiende loon! ka, ka, ka! dat is je verdiende loon.'

De jongen probeerde weg te komen, maar de kippen vlogen hem na, en schreeuwden, zodat hij er bijna doof van werd. Hij was zeker nooit van hen afgekomen, als de huiskat er niet aan was gekomen. Zodra de kippen de kat zagen, werden ze stil en deden, alsof ze nergens aan dachten dan aan krabben in de grond om eten te zoeken. De jongen sprong dadelijk op de kat toe. 'Lieve, beste poes,' zei hij, 'je kent zeker wel alle hoekjes en gaatjes hier op de plaats. Wees nu eens lief en vertel me, waar ik de kabouter kan vinden.'

De kat antwoordde niet dadelijk. Zij zette zich neer, legde de staart sierlijk om haar pootjes, en staarde de jongen aan. 't Was een grote, zwarte kat met een witte vlek op de borst. Haar vacht lag glad en glansde in de zonneschijn. Zij had de klauwen ingetrokken, en haar ogen waren egaal grijs, met enkel een klein smal spleetje in het midden. De kat zag er innig bescheiden uit.

'Ik weet wel, waar de kabouter woont,' zei ze met een zachte stem, 'maar 't is niet zeker, dat ik je dat vertellen wil.'

'Lieve poes, je mag me wel helpen,' zei de jongen. 'Zie je niet, hoe hij me betoverd heeft?'

De kat deed de ogen wat wijder open, zodat het groene en lelijke er in begon uit te komen. Ze spon en snorde van genoeg, vóór ze antwoordde. 'Moet ik je misschien helpen, omdat je mij zo dikwijls aan mijn staart ge-

trokken hebt?’ vroeg ze eindelijk.

Toen werd de jongen boos, en vergat helemaal hoe klein en machteloos hij nu was. ‘Ik kan je nog wel eens aan je staart trekken!’ zei hij en sprong op de kat toe.

Maar opeens was de kat zo veranderd, dat de jongen nauwelijks kon geloven, dat het ‘t zelfde dier was. Ieder haar op haar lichaam stond overeind. Ze zette een hoge rug, de poten werden langer, de klauwen sloeg ze in de grond, haar staart was kort en dik geworden, haar oren lagen achteruit, de mond blies, de ogen stonden wijd open, en ze gloeiden als rood vuur.

De jongen wou zich niet laten bang maken door een kat, en deed een stap vooruit. Maar toen nam de kat een sprong, kwam boven op de jongen neer, gooide hem ondersteboven, en ging over hem heen staan met de voorpoten op zijn borst, en de bek open boven zijn keel.

De jongen voelde hoe de klauwen door zijn vest en hemd in zijn huid drongen, en hoe de scherpe hoektanden zijn keel kietelden. Hij schreeuwde om hulp, zo hard hij kon.

Maar niemand kwam, en hij geloofde vast, dat zijn laatste uur geslagen was. Toen voelde hij, dat de kat haar klauwen introk en zijn keel losliet.

‘Ziezo,’ zei ze, ‘nu is ‘t genoeg! Ik zal je deze keer nog loslaten ter wille van de vrouw. Ik wilde alleen maar, dat je weten zou, wie van ons beiden nu de baas is.’

Met die woorden liep de kat weg, en zag er weer even glad en zachtzinnig uit, als toen ze kwam. De jongen was zo beschaamd, dat hij geen woord zei, maar zich haastte naar de koestal om de kabouter te zoeken. Daar waren niet meer dan drie koeien. Maar toen de jongen binnenkwam, begon er een gebrul en een spektakel, zodat men best kon denken, dat er minstens dertig waren.

‘Boe, boe, boe,’ loeide Meiroos. ‘Het is maar goed, dat er rechtvaardigheid in de wereld is.’

‘Boe, boe, boe!’ hieven ze alle drie aan. Hij kon niet horen wat ze zeiden, zo overschreeuwden ze elkaar.

De jongen wilde naar de kabouter vragen, maar hij kon zich niet verstaanbaar maken, omdat de koeien in volslagen oproer waren. Zij gedroegen zich, zoals ze gewoonlijk deden, als hij een vreemde hond bij hen binnen liet. Ze sloegen met de achterpoten, schudden hun halskettingen, keerden de koppen naar buiten en dreigden met de horens.

‘Kom jij maar eens hier,’ zei Meiroos, ‘dan kun je een trap krijgen, die je vooreerst niet vergeten zult.’

‘Kom hier,’ zei Goudlelie, ‘dan mag je dansen op mijn horens.’

‘Kom hier! dan zul je eens voelen hoe dat was, toen je mij met je klompen gooide verleden zomer!’ loeide Sterre.

‘Kom hier, dan zal ik je de wesp betaald zetten, die je me in ‘t oor gestopt hebt,’ schreeuwde Goudlelie.

Meiroos was de oudste en wijste van allen, maar zij was ‘t allermeeeste boos.

‘Kom eens hier,’ zei ze, ‘dan zal ik je al de keren betaald zetten, dat je de melkstoel onder je moeder hebt weggerukt, en al de keren, dat je haar over je benen hebt laten vallen, als zij met de melkemmer aankwam, en al die tranen, die ze hier om jou heeft geschreid.’

De jongen wilde hem zeggen, dat hij er berouw van had, dat hij zo lelijk tegen hen had gedaan, en dat hij nooit anders dan goed voor hen wezen zou, als ze hem maar zeggen wilden, waar de kabouter was. Maar de koeien luisterden niet naar hem. Ze maakten zulk een spektakel, dat hij bang was, dat een van hen zich los zou rukken, en hij meende, dat het maar het beste was uit de koestal weg te sluipen.

Toen hij weer buiten kwam, was hij oprecht moedeloos. Hij kon wel begrijpen, dat niemand op de hoeve hem wou helpen om de kabouter te vinden. En het zou ook wel niet veel helpen, al vond hij hem.

Hij kroop op de brede stenen muur, die rond om hun hoeve lag en begroeid was met doorns en braamstruiken. Daar ging hij zitten om er over te denken, hoe het gaan zou, als hij niet weer een mens werd. Als nu vader en moeder uit de kerk thuis kwamen, zouden ze wel héél verbaasd zijn. Ja, de verbazing zou over het gehele land gaan, en de mensen zouden komen van Oost Vemmenhög en van Torp en van Skurup, van ‘t hele ambt Vemmenhög zouden ze komen om hem te bekijken. En misschien zouden vader en moeder hem meenemen, om hem op de markt te Vivik te vertonen.

Neen dat was ál te vreselijk om aan te denken. Hij wou het liefste, dat maar nooit meer iemand hem zien zou.

Het was toch verschrikkelijk, zo ongelukkig als hij was. Niemand in de wereld was zo ongelukkig als hij. Hij was geen mens meer, maar een wonder. Hij begon zo langzamerhand te begrijpen, wat het zeggen wou: geen mens meer te zijn. Hij was nu van alles gescheiden: hij kon niet meer met andere jongens spelen; hij kon later de hoeve niet van zijn ouders overnemen; en hij kon zeker geen enkel meisje vinden, dat met hem trouwen wou.

Hij zat naar zijn huis te kijken. ‘t Was een klein, wit gepleisterd boerenhuisje in kruisvorm gebouwd, en het lag als neergedrukt in het veld onder het hoge schuine strodak. De bijgebouwtjes waren ook klein, en de akkers wa-

ren zo klein, dat een paard er zich nauwelijks kon omkeren.

Maar hoe klein en armoedig het plaatsje ook was, nu was het nog veel te goed voor hem. Hij kon geen betere woning begeren dan een gat onder de vloer in de stal.

't Was wonderlijk mooi weer: de knoppen begonnen te zwellen, en om hem heen was geruis en gekwinkeleer. Maar hij zat in bitter verdriet verzonken. Hij zou nooit meer ergens blij om zijn.

Hij had nog nooit de hemel zo blauw gezien als die dag. En de trekvogels kwamen aanvliegen. Ze kwamen uit het buitenland en waren over de Oostzee gereisd, recht op Smygehuk aan, en nu waren ze op weg naar het noorden. Er waren zeker vogels van allerlei soort; maar hij kende geen andere dan de wilde ganzen, die aankwamen in twee lange rijen, die in een hoek samenvielen.

Verscheidene troepen wilde ganzen waren al voorbij gekomen. Ze vlogen hoog in de lucht; maar hij kon toch horen hoe ze riepen: 'Nu gaan we naar de rotsen! We gaan naar de rotsen!'

Toen de wilde ganzen de tamme ganzen zagen, die op de plaats liepen, riepen ze: 'Kom mee! Kom mee! Nu gaan we naar de rotsen!'

De tamme ganzen konden niet laten de koppen op te steken en te luisteren. Maar ze antwoordden heel verstandig: 'Wij hebben het goed hier; wij hebben het goed hier!'

't Was, zoals we zeiden, een heerlijk mooie dag, met een lucht, zo fris en licht, dat het een waar genot moest zijn te vliegen. En bij iedere troep wilde ganzen, die voorbij vloog, werden de tamme ganzen onrustiger. Een paar keer klapwiekten zij, alsof ze lust kregen om mee te gaan. Maar dan zei altijd een van de oude ganzenmoeders: 'Wees nu niet dwaas. Die daar zullen nog honger en kou lijden.'

Er was één onder de jonge ganzeriken, die door 't roepen van de wilde ganzen een grote lust tot reizen had gekregen: 'Als er nog één troep komt, ga ik mee,' zei hij.

En toen kwam er een nieuwe troep, en riep als de andere: 'Kom mee, kom mee!'

Toen antwoordde de jonge ganzerik: 'Wacht even, wacht even, ik kom!'

Hij sloeg de vleugels uit, en hief zich op in de lucht; maar hij was zo weinig gewend te vliegen, dat hij weer op het veld viel.

De wilde ganzen hadden zijn roepen zeker gehoord. Zij keerden om en vlogen langzaam terug, om te zien, of hij kwam.

'Wacht even! Wacht even!' riep hij en probeerde het weer.

Dat alles hoorde de jongen, waar hij zat.

't Zou toch geducht jammer zijn, als die grote ganzerik wegvloog. Wat zouden vader en moeder bedroefd zijn, als ze uit de kerk kwamen, en merkten, dat hij weg was.

Toen hij daaraan dacht, vergat hij weer helemaal, dat hij klein en onmachtig was. Hij stond met een sprong midden tussen de ganzen, en sloeg de armen om de hals van de ganzerik.

'Je zult het wel laten om weg te vliegen,' riep hij. Maar juist op dat ogenblik was de ganzerik er achter gekomen, hoe hij doen moest om van de grond op te vliegen. Hij kon niet ophouden om de jongen af te schudden, zodat die mee de lucht in moest.

't Ging zo snel in de hoogte, dat de jongen rilde. Eer hij er aan dacht, dat hij de gans los moest laten, was hij zo hoog gekomen, dat hij doodgevallen zou zijn, als hij op de grond was neergekomen.

Het enige, wat hij doen kon om het wat beter te hebben, was proberen om op de rug van de gans te komen. En daar kroop hij ook op, maar niet zonder grote moeite. En ook was het geen kleinigheid zich in balans te houden op die gladde ganzenrug, tussen de twee op en neer slaande vleugels. Hij moest diep in de veren en het dons grijpen met beide handen, om niet naar beneden te tuimelen.

De geruite doek

De jongen werd zo bedwelmd, dat hij lang niet wist wat er met hem gebeurde. De lucht huilde en suisde hem tegemoet, de vleugels sloegen op en neer, en door de veren bruiste het alsof er een hele storm was. Dertien ganzen vlogen om hem heen. Alle fladderden en kakelden, alles draaide voor zijn ogen, en 't suisde in zijn oren. Hij wist niet, of ze hoog of laag vlogen, of waar ze heen gingen. Eindelijk kwam hij zover bij, dat hij begreep, dat hij op moest letten, waar de ganzen hem heen brachten. Maar dat was niet zo gemakkelijk, want hij wist niet, hoe hij ooit naar beneden zou durven kijken. Hij wist zeker, dat hij duizelig zou worden, als hij dat probeerde.

De wilde ganzen vlogen niet heel hoog, omdat hun nieuwe reiskameraad in de meest ijle lucht geen adem kon halen. Om hem vlogen zij ook wat langzamer dan gewoonlijk.

Eindelijk dwong de jongen zich even naar de aarde beneden te kijken. Toen was 't hem, alsof er een grote doek onder hem lag uitgespreid, verdeeld in een ongelofelijke massa kleine en grote ruiten.

‘Waar in de wereld ben ik nu gekomen?’ vroeg hij zich verbaasd af.

Hij zag niets dan ruit aan ruit. Sommige waren schuin en sommige langwerpig, maar overal waren er hoeken en rechte lijnen. Niets was rond, en niets was er puntig.

‘Wat is dat voor een grote geruite doek, die ik daar beneden zie?’ zei de jongen in zichzelf, zonder van iemand antwoord te verwachten.

‘Akkers en weiden, akkers en weiden!’ riepen dadelijk de wilde ganzen, die om hem heen vlogen.

Toen begreep hij, dat de grote geruite doek de plattegrond van Skåne was, waar hij nu overheen vloog. En hij begon te begrijpen waarom die er zo geruit uitzag, en zo veel kleuren had. De lichtgroene ruiten herkende hij het eerst; dat waren de roggeakkers, die in het vorige najaar bezaaid waren, en onder de sneeuw groen waren gebleven. De geel-grijze waren de stoppelvelden, waar de vorige zomer koren gestaan had; de bruinachtige waren oude klavervelden, en de zwarte waren lege weilanden of opgehoogde tuinbedden. De ruiten, die bruin waren met gele randen, waren zeker beukenbossen, want daartussen staan de grote bomen, die midden in ‘t bos groeien, kaal in de winter; maar de kleine beukjes aan de kant van het bos, behouden hun dorre gele blaadjes tot aan ‘t voorjaar. Daar waren ook donkere ruiten met grijs in het midden: dat waren de grote hoeven in het vierkant gebouwd, met de zwart geworden strodaken en de stenen plaatsen in ‘t midden. En dan waren er ruiten, groen in ‘t midden en met bruin omzoomd: dat waren de tuinen, waar ‘t gras al begon groen te worden, terwijl de struiken en bomen er om heen nog naakt in hun bruine bast stonden.

De jongen kon niet laten te lachen, toen hij zag, hoe alles geruit was.

Maar toen de wilde ganzen hem hoorden lachen, riepen ze als bestraffend: ‘Vruchtbaar en goed land! Vruchtbaar en goed land!’

De jongen was al weer ernstig geworden: ‘Hoe kan jij nu lachen! Jij, wie ‘t allerergste is overkomen, wat een mens gebeuren kan!’ dacht hij.

Hij bleef een poos ernstig, maar gauw begon hij weer te lachen. Naarmate hij aan het vliegen en de sterke vaart was gewoon geraakt, zodat hij aan iets anders kon denken, dan aan het zich in evenwicht houden op de ganzenrug, begon hij op te merken, hoe vol de lucht was van vluchten vogels, die naar het noorden vlogen. Er was een roepen en schreeuwen van de ene vlucht naar de andere: ‘Zo, zo! zijn jullie vandaag gekomen?’ riepen sommigen. ‘Ja, dat zijn we,’ antwoordden de ganzen.

‘Wat denken jullie van de winter?’

‘Geen blad aan de bomen en koud water in de meren,’ klonk het antwoord.

Toen de ganzen over een hoeve vlogen, waar tam gevogelte buiten liep, riepen ze: 'Hoe heet de hoeve? Hoe heet de hoeve?'

Toen stak de haan de kop op, en antwoordde: 'De hoeve heet Lillgårde, van 't jaar als verleden jaar, van 't jaar als verleden jaar.'

De meeste hoeven heetten naar de eigenaars, zoals gewoonlijk in Skåne, maar in plaats van te antwoorden, dat het de hoeve van Per Mattson of Ola Persson was, bedachten de hanen namen, die zij gepast vonden. Zij, die op armoedige hoefetjes of keuterboerderijtjes woonden, riepen: 'Deze hoeve heet "Grutteloos".' En zij, die op de allerarmste woonden, riepen: 'Deze heet "Deugt niet veel, Deugt niet veel! Deugt niet veel!"'

De grote, welgestelde boerenhoeven kregen mooie namen van de hanen, als bijv.: 'Geluksveld, Eierberg en Geldstad.'

Maar de hanen van de grote buitens waren te deftig om wat grappigs te verzinnen. Een van hun kraaide en riep zo hard, alsof hij zich tot geheel op de zon wou laten horen: 'Dit is 't landgoed Dybeck! Van 't jaar als verleden jaar, van 't jaar als verleden jaar!'

En wat verder op stond er een te roepen: 'Dit is Zwanenholm. Dat moet de hele wereld weten!'

De jongen merkte, dat de ganzen niet rechtuit voortvlogen. Zij zweefden heen en weer over de hele provincie Söderslätt, alsof ze blij waren, dat ze weer in Skåne waren, en iedere hoeve wilden begroeten.

Ze kwamen bij een plaats, waar een stuk of wat grote, zware gebouwen stonden met hoge schoorstenen, en daaromheen veel kleine huisjes: 'Dit is de suikerfabriek Jordberga,' riepen de hanen. 'Dit is de suikerfabriek Jordberga!'

De jongen richtte zich met een ruk op. Die plaats had hij toch moeten kennen. Die lag niet ver van zijn huis, en 't vorige jaar was hij daar herdersjongen geweest. Maar alles zag er toch zo heel anders uit, als je het van boven af zag.

En stel je voor! Asa 't ganzenmeisje, en de kleine Mads, zijn kameraden van verleden jaar! De jongen zou graag willen weten, of ze er nog waren. Wat zouden ze wel zeggen, als ze wisten, dat hij zo hoog over hun hoofden heen vloog?

Toen verloren ze Jordberga uit het oog, en vlogen over dalen en meren en kloosters en bergen. De jongen zag meer van Skåne op die ene dag, dan hij ooit in zijn hele leven gezien had.

Als de wilde ganzen tamme ganzen zagen, hadden ze 't allermeest plezier. Dan vlogen ze heel langzaam en riepen naar beneden: 'Nu gaan we naar de rotsen. Gaan jullie mee, gaan jullie mee?'

Maar de tamme ganzen antwoordden: 'De winter is nog in 't land. Jullie zijn te vroeg! Ga terug, ga terug!'

De wilde ganzen vlogen nog lager om beter gehoord te worden, en riepen: 'Ga mee, dan zullen we jullie leren vliegen en zwemmen!'

Dan werden de tamme ganzen boos, en antwoordden niet, zelfs niet met gekakel.

Maar de wilde ganzen kwamen nog lager, zodat ze het veld bijna raakten, en dan vlogen ze omhoog als pijlen uit een boog, alsof ze vreselijk schrikten: 'O! O! O!' riepen ze. 't Waren geen ganzen! 't Waren maar schapen, 't waren maar schapen!'

De ganzen beneden op 't veld werden helemaal woest, en schreeuwden: 'k Wou, dat jullie geschoten werden, allemaal! Allemaal!'

Toen de jongen al die plagerij hoorde, lachte hij. En dan dacht hij er aan, hoe 't nu met hem was - en dan schreide hij weer. Maar na een poosje lachte hij weer. Nooit te voren had hij zo snel gereisd. En hard en wild rijden, dat had hij altijd heerlijk gevonden. En hij had zich natuurlijk nooit kunnen voorstellen, dat het boven in de lucht zo fris was, en dat er van de grond zo'n heerlijke geur van mulle aarde en hars opsteeg. En hij had er ook nooit aan gedacht, hoe 't zijn zou, daar zo hoog over de wereld te vliegen. Dat was, alsof hij wegvloog van alle bekommering en verdriet en ergernis, die je maar bedenken kon.

II - Akka van Kebnekaise.

De avond

De grote, tamme ganzerik, die mee gevlogen was, was er heel trots op, dat hij heen en weer vloog over Söderslätt met de wilde ganzen, en de tamme vogels kon plagen. Maar hoe heerlijk hij 't ook vond - hij kon er toch niets aan doen, dat hij tegen de middag moe begon te worden. Hij probeerde dieper adem te halen en de vleugels sneller op en neer te slaan, maar hij bleef toch een heel stuk bij de anderen achter.

Toen de wilde ganzen, die achteraan vlogen, merkten, dat de tamme niet mee kon komen, begonnen ze de gans, die aan de punt van de driehoek vloog, en de tocht leidde, toe te roepen: 'Akka van Kebnekaise! Akka van Kebnekaise!'

'Wat wil jullie van me?' vroeg de leidster-gans.

'De witte blijft achter! de witte blijft achter!'

'Zeg hem, dat het gemakkelijker is gauw te vliegen dan langzaam!' riep de leidster, en vloog voort als gewoonlijk.

De ganzerik probeerde wel die raad te volgen en meer vaart te zetten; maar daardoor werd hij zo uitgeput, dat hij zelfs tot de geschoren wilgen neerzank, die langs de akkers en weiden stonden.

'Akka, Akka, Akka van Kebnekaise!' riepen toen zij, die achteraan vlogen, en zagen hoe moeilijk hij 't had.

'Wat wil jullie nu weer?' vroeg de aanvoester, en scheen geweldig knorrig.

'De witte zinkt naar de grond, de witte zinkt naar de grond!'

'Zeg hem, dat het gemakkelijker is hoog te vliegen dan laag!' riep de leidster. En ze vloog geen ziertje langzamer, maar even snel als te voren.

De ganzerik probeerde ook die raad te volgen, maar als hij omhoog vliegen wou, werd hij zo kortademig, dat het was, alsof zijn borst zou springen.

'Akka, Akka!' riepen zij, die achteraan vlogen.

'Kun jullie me niet met rust laten?' vroeg de leidster, en scheen nog ongeduldiger dan de vorige keer.

'De witte is op 't punt van te vallen! De witte is op 't punt van te vallen!'

'Zeg hem, dat wie niet meekomen kan, maar naar huis moet gaan!' riep de leidster-gans. En ze dacht er niet aan om langzamer te vliegen, maar ging door met dezelfde vaart.

O zo! staat het zo? dacht de ganzerik. En nu begreep hij opeens, dat de wilde ganzen nooit van plan waren geweest hem mee te nemen naar Lapland. Zij hadden hem maar voor de grap van huis weggelokt.

Het ergerde hem geducht, dat zijn krachten hem nu gingen begeven, zodat hij die schooiers daar niet kon tonen, dat een tamme gans ook wel wat waard was. En 't akeligste was, dat hij juist Akka van Kebnekaise ontmoet had. Want, al was hij maar een tamme gans, hij had toch wel van een leidstergans gehoord, die Akka heette, en die meer dan honderd jaar oud was. Zij was zeer gezien, en de beste wilde ganzen, die er waren, sloten zich gewoonlijk bij haar aan. Maar niemand had zo'n verachting voor tamme ganzen als Akka en haar troep, en hij had hun gaarne willen tonen, dat hij voor hen niet onderdeed.

Hij vloog langzaam achter de anderen aan, terwijl hij in zich zelf overlegde, of hij zou omkeren of doorgaan. Toen zei opeens 't ventje, dat op zijn rug zat: 'Lieve Maarten Ganzerik, je begrijpt toch wel, dat het voor jou, die nog nooit gevlogen hebt, onmogelijk is met de wilde ganzen heel mee naar Lapland te vliegen. Zou je niet liever weer naar huis gaan, vóór je je helemaal ziek maakt?'

Maar die boerenjongen was het akeligste wezen, dat de gans kende, en zodra hij begreep, dat die stumper meende, dat hij de tocht niet mee kon maken, besloot hij vol te houden.

'Als je daar nog één woord over spreekt, gooi ik je in de eerste mergelgroeve, waar we over heen komen,' zei hij, en kreeg op 't zelfde ogenblik uit ergernis zo veel kracht, dat hij bijna even goed begon te vliegen, als een van de anderen.

Lang had hij het toch zo niet kunnen uithouden; maar dat hoefde ook niet; want nu daalde de zon snel, en juist bij zonsondergang vlogen de ganzen recht naar beneden. En eer de jongen en de ganzerik het wisten, stonden ze aan de kant van het Vombmeer.

Hier zullen we wel de nacht overblijven, dacht de jongen, en sprong van de rug van de ganzerik op de grond.

Hij stond op een smalle strook zand aan de oever, en vóór hem lag een tamelijk groot meer. Dat was akelig om te zien, want het was bijna helemaal bedekt met een ijskorst, die zwart en oneffen was, en vol spleten en gaten, zoals voorjaarsijs gewoonlijk is. Maar 't ijs zou zeker niet lang meer blijven. 't Was al losgeraakt, en er om heen lag een brede gordel zwart, blinkend water. Maar toch lag nog hier en daar de kou en de barsheid van de winter over het landschap.

Aan de andere kant van het meer scheen open en licht bebouwd land te liggen, maar waar de ganzen neergekomen waren, lag een groot dennenplantsoen. En 't was, alsof de naaldbomen de macht hadden de winter vast te houden. Overal verder was 't veld leeg, maar onder de reusachtige tak-

ken lag sneeuw, die gesmolten en weer bevroren was, keer op keer, zodat ze zo hard was als ijs.

De jongen meende, dat hij in een woest en eenzaam winterland was gekomen, en hij was zo angstig, dat hij wel hardop had willen huilen.

Hij had honger. Hij had de hele dag niets gegeten. Maar waar zou hij eten vandaan halen? Er groeit niets eetbaars op velden of aan bomen in maart.

Ja, waar zou hij eten vandaan halen, en wie zou hem huisvesten, en wie zou zijn bed opmaken, en wie zou hem warmen bij zijn vuur, en wie zou hem beschermen tegen de wilde dieren?

Want nu was de zon weg, en nu kwam er kou van over 't meer, en de duisternis viel, en de angst kwam in 't spoor van de schemering, en in 't bos begon het te kraken en te ritselen.

Nu was het uit met de vrolijke moed, die de jongen had gevoeld, terwijl hij boven in de lucht was, en in zijn angst keek hij om naar zijn reiskameraad: hij had immers niemand anders om zich bij aan te sluiten.

Toen zag hij, dat de ganzerik het nog erger had dan hij. Het dier lag nog op dezelfde plaats, waar hij was neergekomen, en het scheen, alsof hij stervende was. Zijn hals lag rechtuit op 't veld, zijn ogen waren gesloten, en zijn ademhaling was nog maar een flauw zuchten.

'Lieve Maarten Ganzerik,' zei de jongen, 'probeer een slok water te nemen. Van hier naar het meer is 't maar twee stapjes.'

Maar de ganzerik bewoog zich niet.

De jongen was vroeger wel hard tegen alle dieren geweest, en ook tegen de ganzerik; maar nu meende hij, dat de ganzerik de enige steun was, die hij had, en hij werd vreselijk bang die te verliezen. Hij begon hem dadelijk te schuiven en te stoten, om hem bij het water te krijgen. De ganzerik was groot en zwaar, zodat het een heel werk voor de jongen was, maar eindelijk lukte het hem. De ganzerik kwam in 't meer terecht met de kop vooruit. Een ogenblik lag hij stil in de modder, maar al gauw stak hij de kop op, schudde het water uit de ogen en proestte. Daarop zwom hij trots tussen riet en waterplanten door.

De wilde ganzen lagen vóór hem in 't meer. Zij hadden noch naar de ganzerik, noch naar zijn ruiters omgezien, maar waren dadelijk het water ingelopen. Zij hadden zich gebaad en gepoetst, en nu lagen zij te plassen tussen half vergaan riet en waterkolven.

De witte ganzerik had het geluk een klein baarsje te zien. Dat greep hij gauw, zwom er mee naar de kant, en legde het voor de jongen neer.

'Dat mag jij hebben, omdat je mij naar het water geholpen hebt,' zei hij.

't Was voor 't eerst, die hele dag, dat de jongen een vriendelijk woord hoorde. Hij was zo blij, dat hij zijn armen wel om de hals van de ganzerik had willen slaan, maar daar kwam hij niet toe. En met het geschenk was hij ook blij. Eerst dacht hij wel, dat het hem onmogelijk zou zijn rauwe vis te eten, maar toen kreeg hij toch zin het te proberen.

Hij voelde, of hij zijn mes wel bij zich had, en jawel! het hing in de schede achter aan een knoop van zijn broek, maar het was zo klein geworden, dat het niet eens zo lang als een lucifer was. Nu, 't was in ieder geval goed om de vis mee te schrappen en schoon te maken, en het duurde niet lang, of de baars was opgegeten.

Toen de jongen goed verzadigd was, schaamde hij er zich wel over, dat hij rauwe vis had kunnen eten.

't Lijkt wel of ik geen mens meer ben, maar een echte kabouters, dacht hij.

Al die tijd, dat de jongen at, stond de ganzerik zwijgend naast hem, maar toen hij zijn laatste hapje op had, zei hij zacht: "t Is maar zo, dat we bij onvriendelijke, trotse ganzen gekomen zijn, die alle tamme vogels verachten.'

'Ja, dat heb ik wel gemerkt,' zei de jongen.

"t Zou wel een hele eer voor mij zijn, als ik toch met hen mee kon komen naar Lapland, en hun tonen, dat een tamme gans ook wel tot iets deugt.'

'Ja - a,' zei de jongen wat langzaam, want hij geloofde niet, dat de ganzerik dat zou kunnen doen, maar hij wilde hem niet tegenspreken.

'Maar ik geloof niet, dat ik me alleen op zo'n reis zal kunnen redden,' zei de ganzerik, 'en nu wou ik je vragen, of je mee zou kunnen gaan en me helpen.'

De jongen had natuurlijk geen ander plan, dan zo gauw mogelijk naar huis terug te gaan, en hij was zo verbaasd, dat hij niet wist, wat hij antwoorden zou.

'Ik dacht, dat we geen goede vrienden waren, jij en ik,' zei hij. Maar dat scheen de ganzerik helemaal vergeten te hebben. Hij dacht er alleen aan, dat de jongen hem zo pas het leven had gered.

'Ik moest eigenlijk naar huis, naar vader en moeder,' zei de jongen.

'Ja, ik zal je tegen de herfst wel terugbrengen,' zei de ganzerik. 'Ik zal niet van je weggaan, voor ik je bij je thuis op de drempel kan neerzetten.'

De jongen dacht, dat het eigenlijk wel prettig zou zijn, als hij zich niet dadelijk aan zijn ouders hoefde te vertonen. Hij had niets tegen dat voorstel, en hij wou juist zeggen, dat hij het aannam, toen zij een sterk geruis achter zich hoorden. Dat waren de wilde ganzen, die allen tegelijk uit het meer waren gekomen, en 't water van zich af stonden te schudden. Toen schik-

ten zij zich in een lange rij, met de leidster-gans vooraan, en kwamen op hen af.

Toen nu de witte ganzerik de wilde ganzen bekeek, voelde hij zich niet echt op zijn gemak. Hij had verwacht, dat ze meer op tamme ganzen zouden lijken, en dat hij zich aan hen verwant zou voelen. Ze waren veel kleiner dan hij, en geen van hen was wit, maar allen waren grijs en bruin gemarmerd. En voor hun ogen werd hij bijna bang. Ze waren geel en schitterden, alsof er vuur achter brandde. De ganzerik had altijd geleerd, dat het netjes stond langzaam en waggelend te lopen; maar zij liepen niet, ze sprongen voort. En 't meeste griezeldde hij, als hij naar hun poten keek. Ze waren groot, met versleten en gescheurde zolen. Men kon wel merken, dat wilde ganzen nooit vroegen, waar ze op traptten. Ze namen geen omwegen. Ze waren heel netjes en verder goed gepoetst, maar aan hun voeten kon men zien, dat ze uit de wildernis kwamen.

De ganzerik kon nog juist de jongen toefluisteren: 'Antwoord nu flink, maar zeg niet, wie je bent,' en toen waren ze bij hen.

Toen de wilde ganzen voor hen stonden, bogen ze dikwijls met de halzen, en dat deed de ganzerik ook, - nog vaker. Toen ze genoeg gegroet hadden, zei de leidster-gans: 'Nu moeten we eens horen, wie jij eigenlijk bent.'

'Er is niet veel van mij te vertellen,' zei de ganzerik. 'Ik ben verleden voorjaar in Skåne geboren. Deze herfst werd ik aan Holger Nielsson in West Vemmenhög verkocht, en daar ben ik aldoor geweest.'

't Schijnt dat je geen familie hebt, waar je je op beroemen kunt,' zei de leidster-gans. 'Hoe kom je dan zo overmoedig, dat je met wilde ganzen meedoen wilt?'

'Dat kan immers wel zijn, omdat ik jullie, wilde ganzen, tonen wil, dat ook een tamme gans ergens goed voor is,' zei de ganzerik.

'Ja, dan was het goed... als je dat ons tonen kunt,' zei de leidster-gans. 'We hebben nu gezien, hoeveel je van 't vliegen kon. Maar misschien ben je ergens anders knapper in. 't Kan wel zijn, dat je sterk in 't snelzwemmen bent.'

'Neen, daar kan ik me niet op beroemen,' zei de ganzerik. Hij meende te merken, dat de leidster-gans al besloten was hem terug te zenden, en nu lette hij niet meer op zijn antwoorden: 'Ik heb nooit verder gezwommen dan dwars over een mergelgroeve,' ging hij voort.

'Dan denk ik, dat je een baas bent in 't springen,' zei de gans.

'Ik heb nog nooit een tamme gans zien springen, en ik zelf heb het ook nooit gedaan,' zei de ganzerik, en maakte de zaak erger dan ze was.

De grote witte was er nu zeker van, dat de leidster-gans zeggen zou, dat ze

hem helemaal niet mee wou hebben. Hij was dus heel verbaasd, toen ze zei: 'Je antwoordt moedig op mijn vragen, en hij, die moed heeft, kan een goede reiskameraad worden, al is hij ook in het begin onwetend. Wat zou je er van zeggen een paar dagen bij ons te blijven, tot we zien wat je waard bent.'

'Dat wil ik heel graag,' zei de ganzerik, en was blij.

Toen wees de leidster-gans met de snavel naar de jongen en zei: 'Maar wie heb je daar bij je? zo een heb ik nog nooit gezien.'

'Dat is mijn kameraad,' zei de ganzerik. 'Hij is zijn hele leven ganzenhoeder geweest. Hij kan ons op reis wel te pas komen.'

'Ja, dat kan wel goed zijn voor een tamme gans,' antwoordde de wilde. 'Hoe noem je hem?'

'Hij heeft verscheidene namen,' zei de ganzerik aarzelend; hij wist niet, wat hij zo gauw zou bedenken, want hij wou niet verraden, dat de jongen een mensennaam had.

'Ja, hij heet Duimelot,' zei hij eindelijk.

'Is hij van het kaboutergeslacht?' vroeg de leidster-gans.

'Wanneer gaan jullie, wilde ganzen, gewoonlijk slapen?' vroeg de ganzerik gauw, om niet op die laatste vraag te hoeven antwoorden. 'Mijn ogen vallen vanzelf toe om deze tijd.'

't Was gemakkelijk te zien, dat de gans, die met de ganzerik praatte, héél oud was. Haar hele verenkleed was grijs, zonder donkere strepen. Haar hoofd was groter, haar benen waren grover en haar voeten meer versleten, dan bij een van de anderen. De veren waren stijf, de schouders benig, en haar hals was dun. Dat alles was het werk van de ouderdom.

Alleen over de ogen had de tijd geen macht gehad. Zij schitterden helderder, en schenen jonger dan die van de anderen.

Ze keerde zich nu heel trots naar de ganzerik: 'Weet nu wel, dat ik Akka van Kebnekaise ben, en dat de gans, die rechts 't dichtst achter me vliegt, Yksi van Vassijaure is, en die links vliegt, Kaksi van Nuolja. En de tweede rechter- is Kolme van Sarjekljakko, en de tweede linkergans Nelja van Svappavaara, en achter hen vliegen Viisi van de Oviksrots en Kuusi van Sjangeli. En allen, ook de zes jonge ganzen, die achteraan vliegen - drie links en drie rechts - zijn hoge rotsganzen van de meest voorname families. Je moet ons niet voor landlopers houden, die maar met iedereen meegaan, en denk maar niet, dat wij iemand op onze slaappleats toelaten, die niet wil zeggen van welke familie hij is.'

Toen Akka, de leidster-gans zo sprak, deed de jongen snel een stap naar voren. Hij had het heel naar gevonden, dat de ganzerik, die zo flink voor

zichzelf sprak, zulke ontwijkende antwoorden had gegeven, toen het hem betrof.

‘Ik wil niet geheim houden, wie ik ben,’ zei hij. ‘Ik heet Niels Holgersson, en ben de zoon van een keuterboer. Tot vandaag toe ben ik een mens geweest, maar vanmorgen...’

Verder kwam de jongen niet. Zodra hij zei, dat hij een mens was, stooft de leidster-gans drie stappen achteruit en de anderen nog verder. En allen strekten de halzen uit, en bliezen boos tegen hem.

‘Daar heb ik je al van verdacht, vanaf ’t ogenblik, dat ik je voor ’t eerst hier aan de oever zag,’ zei Akka. ‘En nu moet je gauw maken, dat je wegkomt. Wij dulden geen mensen bij ons.’

‘’t Is toch onmogelijk,’ zei de ganzerik bemiddelend, ‘dat jullie, wilde gansen, bang kunt zijn voor iemand, die zo klein is. Morgen zal hij stellig naar huis gaan, maar vannacht moet jullie hem toch hier bij ons laten blijven. Dat kunnen wij toch geen van allen op onze verantwoording nemen, zo’n stakker aan zichzelf over te laten, met wezels en vossen in de nacht.’

De wilde gans kwam nu wat dichterbij, maar het was toch duidelijk, dat ze moeite had haar angst te bedwingen.

‘Ik heb geleerd bang te wezen voor al wat *mens* heet, onverschillig of ze groot of klein zijn,’ zei ze. ‘Maar als jij, ganzerik, voor deze hier wilt instaan, dat hij ons geen kwaad doet, dan mag hij vannacht bij ons blijven. Maar ik denk niet, dat ons nachtkwartier geschikt is voor jou of voor hem, want wij zijn van plan op het losgeraakte ijs daar vóór je te gaan slapen.’

Ze dacht wel, dat de ganzerik een bedenkelijk gezicht zou zetten, als hij dat hoorde, maar hij hield zich goed, en trok zich er niets van aan.

‘Jullie zijn heel verstandig, dat je zo’n veilige slaappleats weet te kiezen,’ zei hij.

‘Maar jij staat er voor in, dat hij morgen weggaat, naar huis.’

‘Dan moet ik ook heengaan, want ik heb beloofd hem niet alleen te laten,’ zei de ganzerik.

‘Je bent vrij om te vliegen, waarheen je wilt,’ zei de leidster-gans.

En ze sloeg haar vleugels uit, en vloog naar het ijs; de ene wilde gans na de andere volgde haar.

De jongen was er bedroefd om, dat er niets van zijn reis naar Lapland komen zou, en bovendien was hij bang voor het koude nachtkwartier. ‘’t Wordt al erger en erger, ganzerik,’ zei hij. ‘Ten eerste vriezen we dood, daar op dat ijs.’

Maar de ganzerik had goede moed. ‘Dat heeft geen nood,’ zei hij. ‘Ik wou je alleen vragen, zo gauw mogelijk, zoveel stro en gras bij elkaar te halen,

als je maar dragen kunt.'

Toen de jongen de armen vol droog gras had, nam de ganzerik hem bij zijn hemd en vloog met hem naar het ijs, waar de wilde ganzen al stonden te slapen, met de snavel onder de vleugels.

'Leg nu 't gras op het ijs, zodat ik ergens op staan kan en niet vast vries! Als jij mij helpt, zal ik jou helpen,' zei de ganzerik.

De jongen deed het, en toen hij klaar was, pakte de ganzerik hem weer bij zijn hemd, en stopte hem onder zijn vleugel. 'Ik denk, dat je daar lekker warm liggen zult,' zei hij en drukte de vleugel aan.

De jongen zat zo in dons gepakt, dat hij niet antwoorden kon, maar heerlijk zacht en warm lag hij daar; moe was hij, en in een ogenblik sliep hij.

De nacht

't Is waar, dat ijs altijd verraderlijk is, en dat je er niet op vertrouwen kunt. Midden in de nacht dreef het losse stuk ijs op het Vombmeer weg, zodat het ergens tegen het land stootte. En nu gebeurde het, dat Smirre, de vos, die toen aan de oostkant van het meer in 't Övedkloosterpark woonde, die plaats ontdekte, toen hij op zijn nachtijacht uit was. Smirre had de wilde ganzen al 's avonds gezien, maar hij had niet durven hopen er een van te kunnen pakken. Hij ging nu dadelijk op het ijs.

Toen Smirre heel dicht bij de wilde ganzen was, gleed hij uit, zodat zijn klauwen over 't ijs schraapten. De ganzen werden wakker, en klaptten met de vleugels om op te vliegen. Maar Smirre was hun te vlug af. Hij stooft vooruit, als een bal, die gegoooid wordt, pakte een gans bij de vlerk, en holde naar land terug.

Maar die nacht waren de wilde ganzen niet alleen op 't ijs; ze hadden een mens bij zich, hoe klein die ook was. De jongen was wakker geworden, doordat de ganzerik met de vleugels geslagen had. Hij was op 't ijs gevallen, en was klaarwakker blijven zitten. Hij begreep niets van al die onrust, vóór hij een kleine hond met korte poten over 't ijs had zien wegspringen met een gans in de bek.

De jongen liep hem dadelijk achterna, om die hond daar de gans af te nemen. Hij hoorde wel, dat de ganzerik riep: 'Pas op, Duimelot, pas toch op!' Maar de jongen dacht, dat hij voor zo'n hondje toch niet bang hoefde te wezen, en hij stormde voort.

De wilde gans, die Smirre, de vos, meesleepte, hoorde het geklepper van de klompen van de jongen over 't ijs, en ze kon haar oren nauwelijks gelo-

ven.

Stel je voor, dat dat ventje mij van de vos zal afnemen, dacht ze. En hoe ellendig ze 't ook had, diep uit haar hals kwam een vrolijk gekakel, bijna alsof ze lachte. 't Eerste wat er gebeurt is natuurlijk, dat hij in een spleet in het ijs valt, dacht ze.

Maar hoe donker de nacht ook was - de jongen zag duidelijk alle spleten en gaten, die er in het ijs waren, en sprong er flink over heen. Dat kwam, doordat hij nu de goede nachtogen van de kabouters had, en in 't donker zien kon. Hij zag 't land en het meer even duidelijk, alsof het dag was geweest.

Smirre, de vos, ging van 't ijs af, daar, waar het tegen 't land aan lag en juist, toen hij zich tegen de kant opwerkte, riep de jongen hem toe: 'Wil je die gans wel eens neerleggen, jou lummel!' Smirre wist niet, wie het was, die dat riep, hij nam de tijd niet om achterom te kijken, maar liep nog harder.

Hij liep nu een bos in met grote, prachtige beuken, en de jongen volgde hem zonder er aan te denken, dat hij gevaar kon lopen. Hij dacht er aldoor aan, hoe verachtelijk de wilde ganzen hem de vorige avond hadden ontvangen, en hij wilde hun heel graag tonen, dat een mens toch wat meer is dan enig ander schepsel.

Hij riep de hond telkens toe, dat hij zijn buit zou neerleggen.

'Wat ben jij toch voor een hond, dat je je niet schaamt een hele gans te stelen?' zei hij. 'Leg haar nu dadelijk neer, of je zult eens zien, wat je voor een pak slaag krijgt! Leg haar dadelijk neer, of ik zal aan je baas vertellen, wat jij hebt uitgevoerd!'

Toen Smirre, de vos, merkte, dat hij voor een hond werd aangezien, die bang voor slaag was, vond hij dat zo grappig, dat hij bijna de gans had laten vallen van 't lachen. Smirre was een echte rover, die niet tevreden was met op ratten en waterratten buiten op 't veld te jagen; hij waagde zich ook in de hoeven, om kippen en ganzen te stelen. Hij wist, dat hij in de hele streek gevreesd was. Zoiets mals als dit had hij niet gehoord, sinds hij jong was.

Maar de jongen liep zo hard, dat het hem toeleek, of de dikke bomen hem achteruit voorbij gleden, en hij haalde Smirre langzamerhand in. Eindelijk was hij zo dicht bij hem, dat hij zijn staart te pakken kreeg.

'Nu pak ik je toch de gans af!' riep hij, en hield hem met alle macht tegen. Maar hij had geen kracht genoeg om Smirre in zijn vaart te stuiten. De vos sleepte hem mee, zodat het dorre beukenloof om hem heen opstooft.

Maar nu scheen Smirre er achter te komen, hoe weinig gevaarlijk hij was,

die hem achterna zat. Hij bleef staan, legde de gans op de grond, en ging met zijn voorpoten op haar staan, om te maken, dat ze niet wegvliegen kon. Hij wilde haar de hals afbijten, maar eerst kon hij niet laten, dat ventje wat te plagen.

‘Ga ’t nu gauw aan de baas vertellen, want nu bijt ik de gans dood,’ zei hij. Maar wie er verbaasd was, toen hij zag, wat een spitse snoet die hond had, die hij achterna gezeten had, en wat een nijldige hese stem hij opzette - dat was de jongen! Maar hij werd zo boos, omdat de vos hem voor de gek hield, dat hij er niet aan dacht om bang te worden. Hij pakte de staart nog steviger vast, steunde tegen de wortel van een beukeboom, en rukte met alle macht. Smirre werd er zo door verrast, dat hij zich een paar stappen achteruit liet trekken, en de wilde gans kwam vrij. Ze fladderde met moeite omhoog. Haar ene vleugel was gewond, zodat ze die nauwelijks kon gebruiken, en daar kwam bij, dat ze niets kon zien in de donkere nacht in ’t bos, maar zo hulpeloos was als een blinde. Ze kon dus de jongen helemaal niet helpen; ze zocht een gat in het groene bladerdak, en vloog weer terug naar het meer.

Maar Smirre vloog op de jongen af. ‘Als ik de ene niet krijg, dan wil ik de andere hebben,’ zei hij, en aan zijn stem kon je horen, hoe woedend hij was. ‘Nee, dat moet je niet denken, dat je die krijgt,’ zei de jongen, die erg in zijn schik was, omdat hij de gans had gered. Hij hield maar aldoor de vossenstaart stijf vast, en zwaaide daarmee naar de andere kant, als de vos hem probeerde te vangen.

Dat werd een dans in ’t bos, dat het beukenloof opdwarrelde. Smirre draaide almaar rond, maar de staart draaide ook rond, en de jongen hield zich daaraan vast, zodat de vos hem niet pakken kon.

De jongen was zo vrolijk na de goede afloop van zijn werk, dat hij in ’t begin niets deed dan lachen, en de vos voor de gek houden, maar Smirre hield vol, zoals oude jagers gewoon zijn, en de jongen begon bang te worden, dat hij toch nog zou vastraken. Toen kreeg hij een jongen beuk in ’t oog, die omhoog geschoten was als een stok, om gauw boven in de vrije lucht te zijn, boven het dak van takken, dat de oude beuken over hem uitbreidden. Hij liet heel gauw de vossenstaart los, en klauterde in de boom. Smirre, de vos, was zo in vuur, dat hij nog lang om zijn staart bleef ronddraaien.

‘Schei nu maar uit met dansen,’ zei de jongen. Maar Smirre kon de schande niet verdragen, dat hij zo’n klein ventje niet aankon. En hij ging aan de voet van de boom liggen om hem te bewaken. De jongen had het niet zo heel best, zoals hij daar boven te paard zat op die dunne tak. De jonge beuk was

nog niet boven bij het hoge takkengewelf gekomen. Hij kon niet in een andere boom komen, en hij durfde niet naar beneden op 't veld te springen.

Hij had het zo koud, dat hij bijna verstijfd was, en bang was de tak niet te kunnen vasthouden, en hij had zo'n vreselijke slaap, maar hij durfde niet te gaan slapen, uit vrees van naar beneden te rollen.

't Was niet te geloven, hoe griezelig het was daar 's nachts in 't bos te zitten. Hij had vroeger nooit geweten, wat het eigenlijk betekende, dat het nacht was. 't Was, alsof de hele wereld versteend was en nooit meer levend zou worden.

Toen begon het licht te worden, en de jongen was blij, omdat alles er weer als gewoonlijk uit ging zien, hoewel hij de kou nog scherper voelde, dan in de nacht.

Toen de zon eindelijk opkwam, was ze niet geel, maar rood. De jongen vond, dat ze er uitzag, alsof ze boos was, en hij vroeg zich verwonderd af, waarom ze boos zou zijn. Misschien wel omdat de nacht het zo koud en donker op de aarde had gemaakt, terwijl ze weg was.

De zonnestralen joegen voort in grote bundels, om te zien wat de nacht had uitgevoerd, en het scheen, dat alle dingen rood werden, omdat ze een slecht geweten hadden. De wolken aan de hemel, de gladde zijdeachtige beukenstammen, de samengevlochten takjes in het bosdak, de rijp, die 't beukenloof op de grond bedekte, alles vlamde op en werd rood.

Maar steeds meer bundels stralen joegen door de ruimte, en al gauw was al het akelige van de nacht weg. De verstening was weg, en er kwam zo wonderlijk veel levends voor de dag. De zwarte specht met de rode nek begon met de snavel tegen een stam te hameren. De eekhoorn sprong uit zijn nest met een noot, ging op een tak zitten, en begon de noot te pellen. De spreeuw kwam met een wortelvezeltje, en de bergvink zong in de boomtoppen.

Toen begreep de jongen, dat de zon tegen al dat kleine goed gezegd had: 'Word nu wakker, en kom uit je huisjes! Nu ben ik er. Nu hoef je nergens bang voor te wezen.' Van het meer hoorde hij de wilde ganzen roepen, terwijl ze zich voor de vlucht rangschikten. Kort daarop kwamen alle veertien ganzen over het bos vliegen. De jongen probeerde hen te roepen, maar ze vlogen zo hoog, dat zijn stem hen niet kon bereiken. Ze namen niet eens de moeite naar hem te zoeken.

De jongen was op het punt van te schreien van angst, maar de zon stond nu goudgeel en blij aan de hemel, en gaf de hele wereld moed.